

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

LLUÍS DE PEGUERA

(Manresa, 1540 – El Bruc, 1610)

Biografia a càrrec del Dr. Tomàs de Montagut Estragués i del Dr. Josep Capdeferro i Pla

1. Dades vitals

Lluís de Peguera nasqué a mitjan setembre de 1540 a la ciutat de Manresa, del bisbat de Vic. Era fill legítim i natural d'un noble homònim, també habitant de Manresa, i de la seva esposa Joana d'Urgell Latoner, de Saragossa. Va contraure matrimoni amb Francesca Claris, la tia del diputat eclesiàstic Pau Claris que proclamaria la República catalana l'any 1640. En el moment del seu traspàs li sobreviuen dos fills, Joan i Jeroni, i quatre filles: Maciana, casada amb Francesc Vilana, Caterina i Isabel, religioses del monestir de Sant Pere de Barcelona, i Lluïsa, donzella. Va morir el dijous 8 de juliol de 1610 al mas de la Guàrdia o lloc dit de la Guardieta, parròquia del Bruc, “venint de Manresa malalt, a on era anat a la sua terra del Guix, pàtria sua”. En el seu testament havia ordenat ser enterrat a la Seu de Manresa, en el vas o lloc on reposaven els seus pares i avantpassats; la seva voluntat es va executar. Possiblement durant els primers anys de la vida tingué un estudi d'advocat; aviat començà una carrera al servei de l'aparell monàrquic a Catalunya, com a assessor i advocat fiscal de la Capitania General –institució amb funcions i jurisdicció militars– i com a assessor del governador de Catalunya –el portantveus del general governador– (1579-1582). Després va ocupar una plaça al Reial Consell Criminal de la Reial Audiència de Catalunya i continuà com a doctor de dita Reial Audiència fins a la seva mort.

2. Obra

En els seus textos de literatura jurídica, Peguera procurà construir una part teòrica a partir de casos reals de la pràctica que havia conegut directament

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

per raó del seu ofici de jurista o en l'exercici del seus càrrecs d'oficial o de magistrat regi.

La primera obra, publicada el 1577, versà sobre el dret feudal i emfitèutic vigent a la Catalunya del segle XVI. Concretament, fou un comentari al capítol III *Item ne super laudemio* aprovat a la Cort General de Cervera del 1359. Analitzà amb detall els drets dominicals pertinents als senyors directes i alodials: els feus i les seves empires, la percepció dels lluïsmes i foriscapis, les fadigues i gratificacions... elements d'un règim jurídic sobre la terra basat en la divisió del domini, que permetia als titulars de feus i de domini directe l'extracció d'unes rendes segures i periòdiques; de fet, els mecanismes que permetien la reproducció social dels llinatges nobiliaris com a estament dirigent del Principat. La segona obra, editada el 1585, consistí en cinquanta decisions del Reial Consell Criminal de Catalunya, del qual Peguera era membre des de 1582. Les decisions –*decisiones* en llatí– eren explicacions justificades amb drets i doctrines de les argumentacions jurídiques que havien admès els magistrats per arribar a la sentència de les causes. Donaven certesa sobre el dret que aplicava el tribunal d'última instància de Catalunya i servien de pauta de comportament a tribunals inferiors (vegueries, batllies, etc.) i als advocats en l'exercici de la seva professió. El *Liber questionum criminalium* peguerià fou, després de les Observances de Miquel Ferrer, la segona obra que recollí i publicà decisions de la Reial Audiència de Catalunya i la primera que ho feu en matèria criminal de forma específica.

Durant els anys successius, Peguera continuà treballant en l'elaboració de comentaris de jurisprudència de la Reial Audiència. Els resultats de la seva labor foren publicats en dos volums de *Decisiones aureae* a Barcelona els anys 1605 i 1611 respectivament, fins a cobrir un total de dos-cents capítols –els cinquanta del *Liber questionum criminalium*, amb addicions, i cent cinquanta més. El primer d'aquests dos volums fou objecte d'una controvèrsia sorollosa car els dirigents de la Diputació del General o Generalitat de Catalunya tant dels triennis de 1602 com de 1605 foren acusats de diverses irregularitats i negligències: segons la visita del General, la comissió de nou persones que els fiscalitzava quan acabaven el mandat, havien anat més enllà de l'obligació legal establerta a les Corts de 1542 de pagar edicions de decisions com les

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

peguerianes; li havien fet al manresà un tracte econòmic excessivament avantatjós de tres maneres complementàries –tot rescaballant-li a un preu molt superior al de mercat el paper (de baixa qualitat) que serviria per a la impressió, pagant-li a part tres-centes lliures (una remuneració alta) pel seu esforç intel·lectual i cedint-li tres-cents exemplars de lliure disposició amb els quals hauria pogut cobrir bona part del mercat català–; a més, no havien distribuït la seva obra amb la celeritat deguda, de manera que acumularien estocs durant anys i els haurien d'acabar col·locant a qui no els aprofitaria –quelcom que, malauradament, avui en dia continua succeint amb força publicacions institucionals. Les decisions que ens ocupen tingueren un èxit notable a l'estranger: en una època que bona part d'Europa participava d'una cultura comuna basada en els drets romà i canònic i la literatura jurídica se solia escriure en llatí, textos concebuts des de Catalunya, on hi havia una Reial Audiència prestigiosa, podien tenir ressò en altres espais polítics com Portugal, Nàpols o els Països Baixos, i viceversa. Així, les *decisiones aureae* peguerianes, a més de ser reeditades singularment a Venècia l'any 1608 i a Torí l'any 1613, foren una de les cinquanta-quatre col·leccions jurisprudencials de diversos països que el napolità Iacopo Antonio Marta incorporà a un repertori comú transnacional, un nou "Digest" que es publicà per primer cop a Venècia l'any 1620.

En una altra obra, editada a Barcelona l'any 1603, Peguera ordenà una praxi o pràctica on s'exposaven les línies fonamentals dels procediments civil i criminal vigents a Catalunya. Aquesta obra va tenir un ressò enorme en la professió forense: esdevingué l'obra de referència i de consulta obligada per a procuradors i causídics quan havien d'intervenir en les causes. La prova d'aquest èxit està constituïda per la seva reedició total (1649) o parcial (1674), amb addicions i ampliacions degudes a eminents juristes de l'època com Acaci Antoni de Ripoll (1578-1659) i Pere d'Amigant (1645-1707).

Cloem la llista d'obres de Lluís de Peguera amb una publicació pòstuma: un manual o opuscle de dret parlamentari que, per la transcendència del seu objecte –les Corts catalanes– mereix un epígraf a part.

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

3. Peguera i el dret parlamentari català

Peguera tingué un protagonisme destacat com a jurista i com a persona de confiança de Felip I (II de Castella) i Felip II (III) tant a la Cort General de la Corona d'Aragó celebrada a Montsó el 1585 com a la Cort General de Catalunya celebrada a Barcelona el 1599. En ambdues Corts fou habilitador i proveïdor de greuges per designació règia. A més, a les Corts de 1585 fou nomenat tractador reial, és a dir, membre de la comissió que tenia la tasca estratègica de conferenciar amb els representants dels estaments dels regnes.

En les obres que hem examinat anteriorment, la tasca de Peguera es centrava en la determinació i aplicació del dret vigent a casos concrets a Catalunya. En canvi, en aquest opuscle de dret parlamentari, concentrà la seva reflexió en la creació del dret a través de descriure, fixar i sistematitzar la normativa orgànica que regia la constitució i les funcions de les Corts, així com el procediment de la seva celebració. La tasca tenia un valor elevat car entre dues Corts solia passar un interval d'anys considerable –que anava creixent amb l'absentisme regi de Catalunya. De fet, per garantir la memòria dels procediments parlamentaris els estaments de les Corts de 1585 havien resolt que s'elaborés un *Cerimonial de Corts*, que finalment fou executat a cuita-corrents el juny de 1599 per l'advocat barceloní Miquel Sarrovira. Aquest cerimonial esdevingué un precedent de la *Practica, forma, y stil, de celebrar Corts Generals en Catalunya*, que no es publicà fins l'any 1632, amb motiu d'unes altres sessions de Corts –aquestes durant el regnat de Felip III (IV). Abunden les diferències entre ambdues obres, que foren reeditades, tant l'una com l'altra, l'any 1701 –coincidint amb unes noves Corts presidides per Felip IV (V).

Peguera estructurà la seva *Pràctica* en tres parts: la primera, dedicada a la forma, l'estil i les cerimònies que s'havien d'observar en la celebració de corts generals; la segona, sobre els parlaments i la seva diferencia puntual amb les corts generals; en la tercera enumerà i classificà les circumscripcions locals i comarcals de la jurisdicció ordinària que s'exercia al principat de Catalunya, tot indicant en quines vegueries i sotsvegueries reials i eventualment en quins districtes senyorials o baronies es trobaven.

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

Aquí no escau detallar totes aquestes qüestions, però sí retenir la Cort General com a convocatòria i congregació dels tres estaments de tota la província de Catalunya, feta pel rei, per tractar i disposar sobre l'estat i reformació de la terra i per fer i establir lleis necessàries i convenients per al bon govern i quietud de la terra. En aquesta concepció de Cort General hi estava subjacent una visió escolàstica que la presentava com el fruit d'integrar un conjunt de justes concauses que necessàriament havien d'estar presents per poder celebrar vàlidament la Cort: el rei que convocava (causa eficient); els estaments convocats i representats pels braços eclesiàstic, militar i reial (causa material); la definició, tractament i disposició de les qüestions àrdues que afectessin Catalunya i la consegüent producció de lleis generals per tal de dirigir-la i governar-la, atenent al bé comú o utilitat pública i a criteris de conveniència o d'oportunitat per al bon govern i per al manteniment de la pau al Principat (causa final); com s'havia de celebrar la Cort (causa formal), l'element procedimental al qual Peguera dedicaria més atenció al seu llibret.

La *Pràctica, forma i estil de celebrar Corts* de Peguera presenta algunes llacunes en comparació amb el *Cerimonial de Corts* coetani de Sarrovira. Per exemple, sobre la participació activa de representants de la comunitat estamental en el procés legislatiu a través de comissions paritàries; o sobre la Diputació del General, institució amb un vincle íntim amb els tres braços de la Cort, que durant la celebració de la Cort General veia com els seus delegants li suspenien l'exercici de valuoses competències. Això no obstant, l'obra del manresà contribuí a fer visible la notable sofisticació política del parlamentarisme de la Catalunya moderna. I ho feu en un context que no era precisament fàcil: A final del segle XVI, les tensions entre el rei i el General de Catalunya havien provocat diverses crisis i torbacions polítiques; es feien visibles –i cada cop més problemàtiques– transformacions i corrents dinàmics en el model constitucional pactista. Fou un mèrit notable que Peguera, lluny d'atendre exclusivament a la fidelitat que devia als reis que l'havien col·locat i mantingut a la Reial Audiència de Catalunya, també recordés l'observança

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

deguda al dret del país, bastit sobre constitucions i capítols de cort de caràcter paccionat.

4. Els brots de pesta a la doctrina de Peguera

Enllaçant amb el que hem dit sobre el *Liber Quaestionum criminalium* i les decisions o comentaris de jurisprudència de la Reial Audiència com a gènere de literatura jurídica predilecte a l'edat moderna, aprofitem l'avinentsa de l'experiència en curs de la funesta covid-19 per exemplificar la tasca pegueriana en un cas paradigmàtic relacionat amb un brot de pesta. Al capítol 8 del seu llibre de 1585, Peguera comentà una resolució governativa del Reial Consell Criminal de Catalunya que havia estat dictada dos anys enrere, el 24 de març de 1583. El manresà havia actuat com a relator del cas, per tant l'havia viscut en primeríssima persona. Per al seu comentari, se serví de fonts de dret romà justinianenc, de reflexions de juristes que les havien analitzat durant segles, d'un tractat especialment cèlebre en matèria de pandèmies a l'Europa del segle XVI –el *Tractatus de peste* de Gianfrancesco Sanazzari della Ripa–, de preceptes de dret canònic i el seu aparell crític, normes i autors de dret català i alguns passatges bíblics.

Peguera obrí la seva reflexió preguntant si el rei, sense cap tipus de procés judicial ni cognició de causa, podia treure persones empestades o sospitoses d'haver contret la pesta dels seus domicilis, contra la seva voluntat, i impedir-los tornar-hi durant un temps, tot ordenant que els béns mobles on una epidèmia solia niar –per exemple els llits, coses de cuir o de pell, fins i tot animals domèstics– fossin cremats. El rerefons de la qüestió era transcendent: malgrat trobar-se integrada en una monarquia hispànica on els reis mostraven tics cada cop més autoritaris, Catalunya seguia essent un territori subjecte a l'Observança del dret: en les seves actuacions oficials, els aparells de poder no podien col·locar-se per sobre del respecte a la llei. Succeïa, emperò, que a Malgrat de Mar s'havia estès el rumor que alguns treballadors havien mort de sobte d'una epidèmia. Una reacció preventiva en clau garantista podia posar en perill la salut pública de moltes més persones.

Vegem com, servint-se d'una estructura argumental de base escolàstica, Lluís de Peguera enfilà les seves reflexions per justificar la resolució del Reial

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

Consell Criminal. D'entrada, admeté que la pròpia casa és el refugi més segur que té cada persona i ningú no hauria de poder ser-ne tret ni privat dels propis béns a desgrat (cap. 8, núm. 1-2). Ara bé, aquest principi empal·lidia davant la gravetat de la pesta, la reina de totes les malalties, un dany molt superior i més horrible que la guerra, una guerra de Déu contra la qual els homes no poden fer res (8.3-4). La pesta és una malaltia tan urgent que té diversos efectes en els àmbits civil i processal: a) provoca dilació en el compliment de les obligacions perquè ningú no està obligat a accedir en un lloc empestat; b) es permeten excepcionalitats en les darreres voluntats; c) dilació de terminis per comparèixer en judici sense risc de contumàcia. Així, consta que, en ares de la utilitat pública, cal aplicar medis preservatius contra la pesta, davant la qual convé la màxima cura i diligència. Encara que això comporti efectes durs i inhumans com treure algú de casa seva perquè sembli que s'ha infectat (8.5), tot fent una analogia amb passatges de dret romà i de doctrina que justifiquen que una persona encomanada pugui ser expulsada de la ciutat per no afectar les altres (8.6). La privació de béns no és en benefici del rei, sinó de dita utilitat pública, sobre la qual el rei pot estatuir (8.7), i en cas de pesta no dona lloc a cap compensació car ningú no podrà servir-se de tals béns, s'ordenarà que siguin cremats per a la salut dels súbdits i de tota la cosa pública, de la mateixa forma que el prefecte de la ciutat sovint ordena que es cremin carn i peix fets malbé (8.8-9). És més, pot ser que hagin de fer o pagar la combustió els propietaris de dits béns, a fi que ningú no es contagiï i mori (8.10). L'autoritat pot prohibir que es torni a la casa suposadament contaminada fins que no s'hagi rentat bé i s'hagin cremat els béns que hi ha a dins (8.11) que resultin impurgables –una alternativa seria rentar-los (8.12). Així –ja camí del desenllaç–, segons Peguera queda clar que el rei pot manar als infectats de pesta o sospitosos d'estar-ho sortir de ca seva i cremar els seus béns mobles contaminats. Així ho conclogueren els membres del Reial Consell Criminal de Catalunya l'esmentat 24 de març de 1583 en què dictaren una conclusió executiva ordenant que alguns algtzirs regis anessin per tot el Catalunya i els comtats de Rosselló i Cerdanya, i sobretot a Malgrat de Mar, perquè investiguessin i, en cas de trobar

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

algun brot o traça d'epidèmia en alguna casa, cremessin les robes o vestidures i altres béns mobles on la pesta sol radicar; que matessin i fessin cremar els animals bruts gossos i similars; que es precintés la casa i no hi entrés cap persona ni animal brut fins que altra cosa fos permesa; i que es fessin altres coses que se solen fer en casos així –sense especificar-les–, i que es fessin els mandats, cartes i provisions necessaris segons estil de la règia cort (8.13).

Amb aquest exemple extrem –sense indemnització–, Peguera posà el seu granet de sorra a la doctrina catalana de l'expropiació per utilitat pública, que es va desenvolupar durant segles mitjançant un ampli debat entre juristes –naturalment amb les fonts del *ius commune* com a referència, i amb la naturalesa limitada, o no, del poder regi com a teló de fons. No fou l'únic esment a la pesta en la doctrina del manresà. A l'opuscle sobre dret parlamentari que hem explicat a l'apartat superior, hi estimà que si al lloc on estaven convocades les Corts hi havia una epidèmia i la gent moria de bubons engendrats de la corrupció de l'aire, els homes convocats podien excusar-se de comparèixer-hi personalment, tot al·legant un impediment perillós, diferent del perillós i danyós i del vergonyant. En un primer moment, Peguera considerà de forma absoluta l'impediment pestífer com a just donat el gran perill que comportava la malaltia. Acte seguit, relativitzà aquest paràmetre de justícia en aconsellar als convocats que consultessin metges perquè valoressin si anar al lloc infectat suposava posar-se en perill greu de mort, en funció de la seva complexió física i fragilitat. És a dir, a algú de menor edat i en millor forma, la pesta podria no servir-li com a disculpa per no comparèixer personalment a Corts. Segons Peguera, l'impediment perillós només eximia de comparèixer personalment. Qui l'al·legués hauria de nomenar un procurador. Les formalitats no serien cap obstacle: només calia jurar davant notari que hom es trobava en un supòsit d'impediment perillós –seria el mateix per a un de vergonyant–, sense haver d'especificar quin; el notari simplement faria constar l'existència de dit jurament als poders estesos al procurador.

5. Peguera i la dura repressió de l'adulteri femení

Per cloure aquesta nota biogràfica, sempre seguint el fil de recerca científica recent, ens interessem per un aspecte significatiu del Peguera

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

criminalista: quina pena esqueia a una dona adúltera en la Catalunya del tombant del segle XVII. La resposta la trobem en un capítol de la seva *Practica criminalis* de 1603 (el n. 25) i en dos capítols consecutius del primer volum de *Decisiones aureae*, de 1605 (els n. 94 i 95). El manresà incidí sobre dues resolucions del Reial Consell i Audiència recents, de 1591 i de 1602 respectivament. De la primera, de caràcter criminal, n'ocultà els noms de les parts, per salvaguardar-ne l'honor. De la segona no, en ser d'àmbit civil, i resultà que afectava els successors de les parts de la resolució precedent – versa sobre una petició de restitució de dot de l'adúltera.

Centrant-nos en la resolució de 1591, la realitat penal que retratà Peguera era molt severa i apuntava a una continuïtat d'allò disposat per l'usatge altmedieval n. 112, *Mariti uxores*, i aclarit o desenvolupat per una declaració o sentència règia del segle XIV compilada al volum segon de les Constitucions i altres drets de Catalunya. Segons Peguera, arran d'una acusació d'adulteri del marit, el fisc instava un procés que, amb totes les garanties que a l'època esqueien a l'àmbit penal, abocava a una sentència. En cas de ser condemnatòria, la dona venia en mà del marit amb els seus béns i era immurada per ell en un àmbit –dir-ne habitacle seria excessiu– de dotze pams de llarg, sis pams d'ample i uns setze pams d'alt (és a dir, 2,33 m. de llarg, 1,17 m. d'ample i 3,11 m. d'alt); el marit li havia de lliurar un sac de palla per dormir i un cobrellit per tapar-se; l'habitable havia de disposar d'un clot per fer-hi les necessitats físiques i una finestra a través de la qual es subministrarien a la dona els aliments diaris consistents en divuit unces de pa cuit (és a dir, 600 grs.) i tanta aigua com l'adúltera demanés; no se li havia de donar, ni fer donar, ni fer res que precipités la seva mort; és a dir, la reclusió era perpètua fins que l'esposa defallís de mort natural. Peguera no escatimà detalls sobre com es despatxaven tràmits i provisions. S'estengué particularment en la part executiva de la pena, explicant que el marit que no tingués casa pròpia o espai suficient on encabir-hi la dona immurada tenia la possibilitat de fer-la recloure en una cel·la de la Casa de les Egipcíaques de Barcelona –fins i tot informà sobre com s'efectuava i amb quina documentació s'autoritzava el

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

transport de l'adúltera des de la presó reial fins a dit establiment, la caució que pagava el marit, la dona que custodiava l'espai i rebia la reclusa, etc.

La via que ens ensenya Peguera sembla ser l'única possible, o si més no el model a seguir. Ara bé, quan hom comprova l'original de la conclusió criminal de 1591 comentada, de 17 de maig, s'adona que no era ben bé així. Ben altrament, hom observa que el Reial Consell i Audiència de Catalunya estava endurint una resolució prèvia contra la mateixa adúltera –Anna, muller de Montserrat Faner–, adoptada set anys enrere, el 24 de febrer de 1584, després de constatar que durant un llarg període de reclusió en un convent o establiment homologable no s'havia esmenat, ans havia reincidit amb altres homes, sobretot amb Melcior Salvi.

La pregunta és: Per què Peguera ocultà la conclusió criminal de 1584, i així amagà que a la Catalunya de final del segle XVI el remei de l'usatge n. 112, *Mariti uxores*, s'aplicava únicament com a darrer recurs? Fou qüestió d'oblit, de desconeixement, de manipulació? De moment, tenim una hipòtesi. Vistos el contingut i l'estructura de la *Practica criminalis* pegueriana sencera, i l'èmfasi que s'hi feia en garanties procedimentals i caucions, podem imputar al magistrat manresà un interès, ben legítim i enraonat, per difondre –i publicitar?– els remeis de dret que la justícia règia del més alt nivell podia procurar als catalans –avesats, podríem afegir, a conformar-se amb justícies menys rigoroses? No és descartable una altra possibilitat: Que el jutge, considerat garantista per la historiografia en paràmetres de l'època, fos reaccionari en matèries de costums, i hagués volgut donar caràcter exemplaritzant a la severíssima i anacrònica resolució de 1591. Una resolució que, a través de les seves pàgines, va aconseguir un ressò públic que mai no hauria tingut si hagués quedat circumscrita a l'àmbit de la justícia penal ocasional, al cas concret de Montserrat i Anna Faner. Aquest era el sentit de les obres dels decisionistes o comentaristes de jurisprudència a la Catalunya moderna, és clar: la difusió. Entre els juristes que subscrigueren acríticament la pena descrita per Peguera trobem Joan Pere Fontanella al segon volum del seu tractat sobre capítols matrimonials, publicat l'any 1622. Fontanella es permeté un únic i trist afegitó al manresà, de sentit comú: que qualsevol dona sotmesa a un règim alimentari de divuit unces de pa cuit i aigua a voluntat, encara que

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

ningú no en precipités la mort, no trigaria a traspassar. Avesat com estava a cercar casos addicionals en arxius per fortificar els seus postulats, Fontanella aportà dos precedents més –molt reculats– del cruel càstig amunt descrit contra dones adúlteres, un de 1548 i l'altre de 1496. Quin era el sentit de difondre aquest rigor extrem en les penes d'adulteri femení? No només el fort escrúpol religiós fontanellà. Potser l'advocat nascut a Olot buscava contrarestar la difamació sobre els catalans que podria estar circulant per Europa arran d'una obra menor segons la qual l'adulteri de la muller a Catalunya suposaria com a única pena el pagament de quaranta sous al fisc per part del marit.

Més enllà del que prediquessin homes com Peguera i Fontanella, documentació exhumada fa poc està demostrant que la pràctica quotidiana de la repressió de l'adulteri femení, almenys a la Barcelona dels segles XVI i XVII, passava per estades de reclusió a la Casa de les Egipcíaques, que feia les vegades d'un reformatori, després d'uns processos jurisdiccionals molt àgils davant dels consellers de Barcelona i els seus assessors jurídics. Alguns marits banyuts veiem aquesta estada com un càstig per recuperar el seu honor; molts altres com una oportunitat perquè les seves mullers es redimissin i tornessin a la llar –a la disciplina domèstica, a l'època. Així, no era l'alta jurisdicció règia sinó una justícia municipal barcelonina sumària qui s'ocupava dels dossiers, i els internaments a les Egipcíaques no eren de signe exclusivament repressiu. Un autor de literatura jurídica lleugerament posterior a Peguera i Fontanella, Joan Pau Xammar (c. 1593-1666), no vacil·là en aixecar acta de la jurisdicció dels edils de Barcelona en el tema que ens ocupa a l'apartat 21 de l'obra *Civilis doctrina de antiquitate, et religione, regimine, privilegijs, et praeherentijs inclytæ civitatis Barcinonæ*, editada el 1644: “[Consules, i. e. consiliarios] cognoscunt de mulieribus adulteris, atque si recepta informatione de adulterio constat, provident per suos assessores, quod in domum aegyptiacarum quae ita vocatur, et ad id per civitatem extracta fuit, et parata, recludantur”. L'objectiu d'aquest circumloqui no és cap altre que prevenir els lectors contemporanis de refiar-se d'un sol testimoni de literatura jurídica històrica, per molt prestigiós que en sigui l'autor. Cada jurista escrivia la seva obra des d'una tribuna –Peguera

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

com a alt oficial de l'aparell virregnal a Catalunya, Fontanella com a advocat versemblantment desitjós de ser cridat a la Reial Audiència, Xammar com a ex assessor del Consell de Cent de Barcelona– i amb uns coneixements i una ideologia; la solució que esqueia a un cas podia ser, o no, extensible a altres en funció de circumstàncies variables. Per tant, convé apropar-nos amb admiració, i també prudència, als antics tractats i reculls de decisions.

OBRES PUBLICADES

–Aurea et elegans repetitio, in cap. III. incipien. Item ne super laudemio. etc. Domini Regis Petri. III. in curia Cervariae. In qua multa de feudis, laudemiis, de iure praelationis seu faticae in alienatione rerum feudalium, et emphyteuticarum, de gratificatione rerum feudalium, de iure primogeniturae circa successionem regalium dignitatum, de capacibus et non capacibus ad feuda obtinenda, e omnibus causis per quas potest procedi ad emparandum feudum realiter, et aliis variis rebus..., Barcelona, Apud Petrum Mali, 1577.

–Liber quaestionum criminalium in actu pratico, frequentium et maxime conducibilium et in sacro Regio Criminali Concilio Cathaloniae pro maiori earum parte decisarum, Barcelona, Apud Hubertum Gotart, 1585.

–Practica criminalis et ordinis iudicarii civilis, multis Regiae Audientiae declarationibus ornat. In qua, praecipue quid ad iustitiam administrandam, rempublicamque in pace tenendam, et conservandam, et ad processus tam criminales, quam civiles, recte, et absque nullitatum vitio conficiendos, tam via ordinaria, quam regaliarum observandum sit, ostenditur, Barcelona, Ex Typographia Iacobi à Cendrat, 1603.

–Decisiones aureae, in actu pratico frequentes, ex variis Sacri Regii Concilii Cathaloniae conclusionibus collectae. Cum additionibus in quinquaginta priores

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

quae antea sine eis editae fuerunt, tom 1, Barcelona, Ex Typographia Iacobi à Cendrat, 1605.

– *Decisionum aurearum ex variis sacri Cathaloniae Senatus conclusionibus collectarum, discursuque theorico et practico compactarum. Tomus secundus. In quo promiscue responsa quotidianarum quarundam petitionum, continentur...*, Barcelona, Ex Typographia Sebastiani Matheuad, Expensis Ioannis Simon, 1611.

– *Practica, forma, y stil, de celebrar Corts Generals en Catalunya, y materias incidents en aquellas*, Barcelona, De manament dels senyors deputats de Catalunya, per Gerony Margarit, 1632 (2a edició estampada per Rafel Figueró, 1701).

– PEGUERA, Lluís de (1540-1610), i RIPOLL, Acaci Antoni de (1578-1659). *Praxis criminalis, et civilis, haec additionata iuribus decisionibusque diversorum Senatum per nobilem don Accacium de Ripoll (...) Adest etiam praxis in curia vicarij Barchin. servanda noviter a dicto auctore elaborata*, Barcelona, ex Praelo, ac aere Antonii Lacavalleria, in via Bibliopolarum, 1649.

– PEGUERA, Lluís de (1540-1610), i RIPOLL, Acaci Antoni de (1578-1659), i AMIGANT, Pere d' (1645-1707). *Praxis civilis nobilis don Ludovici de Peguera (...) additionata iuribus, decisionibusque diversorum senatum per nobilem don Accacium de Ripoll (...) denuo adaucta, et illustrata recentioribus exemplaribus, formulis, et observantiis per nobilem don Petrum de Amigant minorissensem...*, Barcelona, typis et sumptibus Raphaelis Figuero, 1674.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA DELS AUTORS DE LA BIOGRAFIA

- CAPDEFERRO, Josep. "Las epidemias en la literatura jurídica: el caso de Cataluña (siglos XVI-XVIII)", en premsa.

MEDALLES ACADÈMIQUES LLUÍS DE PEGUERA

- CAPDEFERRO, Josep. "Práctica y desarrollo del derecho en la Cataluña moderna: a propósito de la jurisprudencia judicial y la doctrina", a S. de Dios *et al.* (coords.), *Juristas de Salamanca, siglos XV-XX*, Salamanca, Ediciones Universidad de Salamanca, 2009, p. 235-257.
- CAPDEFERRO, Josep. "Promoció, edició i difusió d'obres jurídiques a Catalunya a cavall dels segles XVI i XVII", a *Ivs Fvgit*, n. 15-16, 2009, p. 537-559.
- CAPDEFERRO, Josep, i RIBALTA, Jaume. *Banyuts catalans: l'adulteri i la Casa de les Egipcíaques a la Barcelona moderna*, Barcelona, Universitat Pompeu Fabra, 2014.
- MONTAGUT, Tomàs de. "Estudi introductor" a Peguera, Lluís de, "Práctica, forma, y estil, de celebrar Corts Generals en Cathalunya, y materias incidentes en aquellas", Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 1998, LVII p.
- MONTAGUT, Tomàs de. "Lluís de Peguera i el seu pensament jurídic", a *Pedralbes: Revista d'història moderna*, n. 18 (2), 1998, p. 53-67.
- MONTAGUT, Tomàs de. "Pràctiques parlamentàries a Catalunya en el segle XVI i la seva formulació escrita per Lluís de Peguera", a *Ivs Fvgit*, n. 10-11, 2001-2003, p. 633-656.

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

Obra Social "la Caixa"